

Tlučná za druhé světové války

Koncem září roku 1941 dosadil Adolf Hitler do Prahy nového zastupujícího říšského protektora, ledově přísného Reinharda Heydricha, který svou tvrdost osvědčil už ve Francii a Norsku. Heydrich hned po nastoupení do funkce začal provádět čistku hlavně mezi inteligencí.

Popravy a konfiskace majetku byly na denním pořádku. Do přízně dělnictva se chtěl vetřít různými dary a výhodami, jenže marně.

Zavedeny lístky na potraviny, textil i kuřivo. Tisky se ve třech barvách. Červené pro těžce pracující (horníci a hutníci), zelené pro normálně pracující a černé pro ostatní lid (děti, úředníky, ženy v domácnosti a staré osoby).

27. května 1942 proveden atentát na říšského protektora Heydricha. Po tomto atentátu nastaly českému národu přetěžké časy. Denní tisk přinášel celostránkové, ba i dvoustránkové seznamy popravených občanů. Toto strašné nervování trvalo plných 20 dní, až do doby, kdy gestapo objevilo skupinu atentátníků v pravoslavném kostele Cyrila a Metoděje v Praze.

Desítky osob nacisté popravili i v blízkých Vejprnicích, ve strži pod hřbitovem, pro schvalování atentátu. Po válce tu postavili pomníček se 16 jmény občanů, jejichž jména se podařilo zjistit.

V r. 1942 nacisté umučili v koncentračním táboře v Osvětimi tlučenského občana Miloslava Koču s manželkou.

Tohoto roku oznámeno všem úřadům v protektorátu, že úřední řečí je němčina. Tlučnou zařadili do II. skupiny, oboujazyčné.

Starosta obce Josef Kouřil německy neuměl, takže některé zprávy, které musely být odesílány v němčině, musel vyřizovat občan Bohuslav Bradáč, který němčinu ovládal.

Pro úsporu elektrické energie zaveden letní čas, kdy se hodiny posunuly o jednu hodinu zpět. Bylo nařízeno zatemňování oken při večerním svícení a toto nařízení se přísně kontrolovalo.

Obecní venkovní lampy nesvítily, jen na silnici v obci a na křižovatkách umístěna malá orientační světla.

Osvětové komisi nařízeno uspořádání kurzů němčiny, na které se přihlásil velmi malý počet občanů. Koncem roku skončil na dolu Krimich II český závodník (ředitel) Ing. František Freiberg a přeložen na podřadné místo do Škodových závodů v Plzni.

1. ledna 1943 dosazen na místo závodního na důl Krimich II Ing. Karl Kovarschik, Němec, který uměl trochu česky. Své odborné nedostatky nahrazoval hulákáním na dělníky pro každou maličkost. Chtěl nahánět hrůzu, jenže byl spíš směšný. V létě chodil neustále v krátkých plátěných kalhotách, ve kterých se jeho zvláště tenké nohy vyjímal. Od havířů dostal přiléhavou přezdvíčku „Pláteník“.

Těžkému režimu na šachtě vydatně pomáhal zdejší občan německé národnosti Martin Selner, dříve horník, nyní Kovarschikův důvěrník a informátor. Bydlel ve Staré hospodě (č. p. 1). V obci se s nikým nesblížil.

V roce 1943 již často oznamovaly sirény lkavým tónem přelety západních letadel, při nichž se projevoval Kovarschikův strach a zbrkllost. Vypadal velice směšně, jenže nahlas se nikdo nesměl zasmát. Za ohrazením dolu, pod odvalem, dal postavit velkou dřevěnou učňovskou ubytovnu s klubovnou, kde se svými několika věrnými oslavoval kdejaké vítězství německých hrdlořezů.

V neděli 18. března opravovali zámečníci Václav Fína a Josef Kleimaier s pomocným dělníkem Janem Brudnou strojní zařízení v třídírně uhlí. V pondělí ráno, když třídírnu uvedli do provozu, přetrhl se hlavní řemen, který kdosi nařízl. Závodník Kovarschik okamžitě zavolal gestapo, které na místě zatkl všechny tři opraváře. Obvinili je ze sabotáže, ale všichni tři tvrdili, že nasadili kvalitní řemen a ten mohl poté naříznout kdekdo. Nebylo možné jim nic dokázat, takže po čtyřech měsících je museli propustit.

V dubnu dosazen na důl Krimich II důlní Josef Junek, který se brzy projevil jako udavač a bezcharakterní člověk.

Americké letectvo v dubnu 1943 bombardovalo plzeňské Škodovy závody, kde pobořilo jedno oddělení. Několik bomb shodilo ve Slovanském údolí a ve Škvřňanech. Pár bomb spadlo dokonce i u naší obce na louku pod hřbitovem u „Hájčku“.

Domy ve vsi se otrásaly jako při zemětřesení, v krytech děti brečely, ženy křičely a objímaly své blízké, jakoby přicházel konec světa. Strašný zážitek na celý život.

Z tohoto důvodu se asi začala stavět mezi Vejprnicemi a Vochovem dřevěná továrna v malém měřítku i s osvětlením. Na jedné střeše makety domu zneužili nacisté dokonce červený

kříž. Dřevěná maketa měla zmást americké letectvo, ale byl to naivní předpoklad. Při dalších náletech prý spadla do „dřevěné Škodovky“ dřevěná bomba.

Okresní úřad práce odvolal obecního tajemníka Karla Pelce z funkce a zařadil jej do plzeňských Škodových závodů.

Na podzim začalo nasazování mladých lidí do továren v Německu.

Postupně nasazeny ročníky 1921 až 1924, výjimek bylo málo. Z Tlučné pracovalo v Říši asi 45 mladých lidí.

V roce 1944 vázlo zásobování, dávky na potravinové lístky byly nedostatečné. Občané jezdili po mlýnech pro mouku, kdo měl zrní, mohl je za mouku směnít. Bylo to ale trestné jak pro kupujícího, tak pro prodávajícího. Zrní se šrotovalo též doma ve šrotovnících. Jezdilo se ven pro mouku i k hospodářům do zemědělských oblastí na Domažlicko, Klatovsko i Blovicko. Ve vlaku to byl samý batoh. Protektorátní četníci měli příkaz toto „šamonění“ stíhat, ale většina z nich dělala, že nic nevidí.

Z kapličky a ze hřbitova okupanti odebrali zvony pro válečné účely.

V průběhu několika let bylo zatčeno a posláno do koncentračních táborů 14 občanů, hlavně za poslušání zahraničního rozhlasu a podporování rodin vězňených občanů. Byli to Vojtěch Tauš, Václav Tauš, Jan Salák, Václav Mašek, Ferdinand Blažek, Jan Červenka, František Čada, Tomáš Soukup, Josef Schneider, Jan Kasal, Josef Kasl, Josef Mestl, Josef Červený a Václav Kerner.

Josefa Mestla z „koncentráku“ propustili, ale zakrátko doma zemřel. Josefa Vůchu a Miloslava Šípa, jakožto osoby štítící se práce (odmítali pracovat pro Němce), nacisté popravili. Jiní tři tlučenští občané byli pouze dětinští, nikoliv duševně choří, a přesto je okupanti poslali do „blázince“, odkud za krátký čas došlo oznámení o jejich úmrtí.

9. března 1944 jmenovali nacisté do rady obecního úřadu v Tlučné místního udavače Martina Selnera, člena NSDAP.

Na dole Krimich II nechal závodní dolu Karl Kovarschik dne 2. června 1944 zatknout 14 dřevičů, kteří nenastoupili na mimořádnou nedělní směnu na udržovací práce v dole. Byli to František Kučera, Oldřich Thierl, Viktor Vedral, Josef Veselý a Jaroslav Kraft z Tlučné, ostatních devět horníků bydlelo v Nýřanech či v Líních. Všichni odesláni do „koncentráku“, který (někteří) protrpěli až do konce války. Bohužel Josefa Veselého popravili a František Hora z Nýřan tam po velkých útrapách zemřel rovněž.

Od 1. prosince 1944 ubytování v několika třídách naší školy horničtí brigádníci. Další měli ubytování v hostincích č. p. 6, 19, 96 a v malém sále Lidového domu. Nakomandovali je sem z celého kraje, aby pomohli zvýšit těžbu uhlí, neboť Němci ztráceli cennou surovinu po ústupu svých vojsk na východě i západě Evropy.

Koncem roku a pak od začátku r. 1945 často přilétaly k nám americké stíhací letouny, které z výšky nalétávaly střemhlav na německé pozemní transporty, na které střílely z těžkých kulometů a shazovaly lehčí bomby. Říkalo se jim u nás „hloubkaři“.

Nadělali německé armádě velké škody. V dubnu „hloubkaři“ poškodili nýřanskou centrálu (telefonní a energetickou ústřednu) střelbou z těžkých kulometů a třemi menšími bombami. Na nálety se zájmem koukali kluci, kteří (ve dne) nepozorovaně proklouzli z krytů (sklepy zpevněné dřevěnými trámy) a mávali pilotům. Dokonce někteří rozeznali i letce černochoy a pak se tím chlubili. Od rodičů dostali pár pohlavků, zato u kamarádů platili za hrdiny.

Noc ze 17. na 18. dubna byla tragická. V nočních hodinách občany probudilo lkavé houkání poplašných sirén. Každý z rodiny už věděl, kterou připravenou tašku má popadnout a běžet do krytu. V jedné tašce měla rodina důležité osobní dokumenty, v další jídlo s pitím, v jiné teplé oblečení apod. Zanedlouho se přibližoval hukot ohromného množství letadel.

Jednotlivé svazy (skupiny snad po několika stovkách bombardérů) přelétávaly nad obcí a na lidi padala hrůza. Krčili se v krytu k sobě a plakali. Všem už bylo jasné, že přijde něco strašného.

Do nářku sirén se mísila palba z protiletadlových děl a dunivé detonace svržených bomb. Malým sklepním okénkem svítily světelné rakety, vybuchující bomby zápalné i třaskavé.

Ohlušující výbuchy, otřesy vzduchu i země, protínající se kužely světél světlometů působily hrozně. Bombardéry svrhávaly bomby na plzeňské nádraží a na nádraží seřaďovací. Stíhačky nalétávaly na světlometry, které likvidovaly kulometry i lehkými bombami. Jeden ze světlometů stál jen pár desítek metrů za vsí. Matky se nahlas modlily a děti spínaly ruce. Nikdo se netvářil hrdinně. Pekelná hodina pro lidi v krytech trvala věčnost.

Konečně nadešel klid, v krytech nastalo ticho jak v kostele.

Dlouho po náletu, ba i v dalších dnech žili občané jak ve snách. Odvážlivci, kteří se později na kolech vypravili do Plzně, líčili tu hrůzu se slzami v očích. Co bude dál?

Vlaky do Plzně nejezdily, dělníci se dostávali do práce jen na kolech, ve školách se nevyučovalo, jen na hřišti „Za Václavojc“ si hrály a dováděly děti. Jakmile zahoukaly sirény, všechny se rozprchly domů.

Po náletu na Plzeň řádil závodní dolu Karl Kovarschik jako pominutý, ale horníci si z něho už nic nedělali. Zvláště s mladými měl velké soužení, než je dostal dolů do dolu.

25. dubna v osm hodin ráno hlásilo rádio Londýn, a pak ještě několikrát opakovalo, aby dělníci ve „Škodovce“ a obyvatelé kolem továrny opustili prostor. Poslouchání zahraničního rozhlasu se trestalo smrtí. Lidé už měli s bombardováním zkušenosti, takže nastal úprk, jako když do vrbců střílí.

V 10.15 hod. ohlašovaly poplašné sirény blížící se nebezpečí.

Lidé měli obrovský strach, ale také zkušenosti z minula. Za krátký čas jednotvárný hluboký hukot ohlašoval blížící se nebezpečí.

Mohutné svazy amerických bombardérů v několika vlnách za sebou opět mířily na Plzeň.

Do ohlušujícího hukotu letadel střelily protiletadlové kulometry i děla. Nad Plzní a přilehlými obcemi se rozpoutalo peklo.

Bombardéry shazovaly bomby a ve vlnách další a další letadla dovršovala zkázu. Obrovské detonace otřásaly vzduchem i zemí. V krytech domů se lidé krčili natěsnaní k sobě kolem dětí i nad nimi, kdyby se dům zřítíl, snad alespoň ty děti aby to přežily. Konečně sirény oznámily konec náletu. Trval asi 75 minut. Nervově zdecimovaní lidé se dočkali konce.

V poledním čase nad Plzní stoupal zvířený prach a kouř, pod kterým se zešeřilo jak při zapadajícím slunci. Mnozí si kladli otázku, proč rozbombardovali „Škodovku“ až teď, kdy už mají Němci porážku jistou?

Odvážliví zvědavci se vydávali na kolech k Plzni a na „štangli“ vezli starší děti či manželky, aby si zapamatovali navždy, jak vypadá válka a aby už nikdy nic takového nedovolili.

Jak projeli Vejprnice, vlevo na stráni žalovaly polámané stromy, že tu leží sestřelené americké letadlo. Přijeli na kraj Škvřňan, kde už nestály domy a ulice, jen hromady sutí. Někde nad sutinami zůstala stát zeď s částí podlahy, na které viděli postel a nad ní svatý obrázek. Kde asi jsou lidé, kteří na nich spali? Dál se v sutinách projet nedalo, zvláště když ještě tu a tam vybuchovaly časované bomby.

Po náletu jako by se zastavil čas. Ve školách se neučilo, do práce se nejezdilo, nakupovalo se jen to něco málo, co v obchodech ještě zůstalo. Už ani horníci nefarali, jen se prováděly nejnужnější práce a čerpala se voda, aby nezatopila důl. Horníci se strachovali, aby „hloubkaři“ nezaútočili na těžní zařízení.

Koncem dubna ojediněle projížděla osobní i nákladní auta obcí na západ. Většinou to odjížděly manželky německých důstojníků či vyšších úředníků, které odvážely nakradené věci.

Každým dnem se jejich počet zvyšoval.

Tlučnou procházel „pochod smrti“. Na kost vyhublí nebozí vězni z německých „koncentráků“ se sotva vlekli. Ve vězeňských mundúrech shrbení vlekli se obcí. Kdo se opožďoval, toho němečtí vojenští dozorcí povzbudili pažbou pušky do zad. Silnější lidé zvedali a vlekli slabší mezi sebou. Když si dotyčný chvíli odpočinul, dál zvládl jít sám. Kdo se nezvedl, toho zastřelili. Neví se, kam pochodující nešťastníci došli.

Počátkem května se provoz německých utečenců zvyšoval, nebylo zvláštností vidět i menší kolonu vozidel. Na západ se stahovali také němečtí vojáci ve skupinkách (i jednotlivci).

Jednou se několik ozbrojených německých motocyklistů ptalo u křižovatky před kapličkou na směr k německému městu Straubing. Hrstka výrostků je poslala místo na Líně na Vochoz.

Rozvážnější z kluků navrhli, aby odtud utekli dříve, než se vojáci vrátí.

Německá armáda byla už demoralizovaná, do ruského zajetí se jim nechtělo, dobře věděli, jakých zločinů se tam dopouštěli.

Raději se vzdávali Američanům.

Od našeho světlometu za vsí utíkalo v uniformě i těch několik vojáků obsluhy. Na malém vozíčku vezli za sebou pár kufrů. Takhle v naší obci skončila válka.